

Motion till riksdagen 2020/21:2710

av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP)

Våld i nära relationer och våld mot djur – se sambandet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att få till stånd en nationell samordning i fråga om sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot djur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att få till stånd en spridning och en implementering av den arbetsmodell som finns i Västmanland för att arbeta med frågan om våld i nära relationer och våld mot djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att de yrkesgrupper som kommer i kontakt med dessa utsatta människor och djur får utbildning och information om det sambandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för våldsutsatta att hitta en trygg lösning för sina husdjur och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det finns ett samband mellan våld i nära relationer och våld mot husdjur. Våld mot husdjur används ibland som en del av våldet mot den våldsutsatta.¹ Det sambandet tar sig uttryck som i vissa fall går att se även för utomstående. Kunskap om sambandet kan därför hjälpa utsatta och även rädda liv.² En sammanfattning av sambandet är att när djur är utsatta för våld är människor i riskzonen och när människor är utsatta för våld är djur i riskzonen.

¹ <https://www.lansstyrelsen.se/halland/tjanster/publikationer/vald-mot-djur-och-vald-i-nara-relationer.html>.

² <http://www.valdmotnara.se/omvaldinararelation/sambandmedvaldmotdjur.4.138ec6ce13e798054702595.html>.

Att olika typer av våld hör ihop är väl belagt inom forskningen. Forskare har studerat sambandet mellan våld mot djur och våld mot kvinnor/partner, barn och äldre i närmare 20 år. Det finns forskning från flera olika delar i världen, som exempelvis USA, Spanien med flera.³ Ämnet har även forskats kring i Sverige.⁴

När djur utsätts för våld i dessa fall hamnar brottet snarare under termen djurplågeri än ett djurskyddsproblem. Djurplågeri hanteras av polisen, inte av länsstyrelserna. Polisens prioritering och hantering av djurplågeri är därför av mycket stor vikt. Då djurplågeri prioriteras lågt på många håll behöver man se till att rättsväsendet får kunskap om sambandet mellan våld mot människa och våld mot djur. Vi behöver också skärpa lagstiftningen och differentiera straffet för djurplågeri och lägga till brottet grovt djurplågeri. Kanske kan de brotten då prioriteras upp och våld mot djur ses som ett varningstecken för att också annat våld, kanske mot barn, då kan förekomma i hemmet.

Man har sett i viss forskning (Italien) att dödligheten ökar bland kvinnor med husdjur som måste lämna de våldsamma relationerna. Även forskning från exempelvis Nederländerna och Australien och USA beskriver samma sak; våldsutsatta kvinnor med husdjur lämnar senare eller inte alls. Kanske inte förrän djuret är dött. Detta är alarmrande då våldsutövare som använt fysiskt våld mot husdjur är mer farliga även för sin partner.

Djur är familjemedlemmar. Det är en av grundpelarna kring varför många våldsutsatta stannar; hunden är ett barn till i familjen eller katten är nära som ett barn. Det finns en hel del forskning på att barn ser djur som viktiga anknytningspersoner.

Det är svårt att lämna en våldsam relation av många skäl och det försvåras ytterligare om det finns med husdjur.

Behovet av samverkan mellan inblandade aktörer är av stor vikt. Polis, socialtjänst, djursjukvård, länsstyrelser och kvinnojourer är alla av lika stor vikt för att skapa trygghet för kvinnan och i dessa fall också djuren, under den tid då hotbilden finns.

Grundläggande kunskap om sambandet mellan våld i nära relation och våld mot djur hos de många berörda yrkesgrupperna är nödvändigt för att komma framåt med arbetet. Utifrån ett barnperspektiv är det också viktigt att den som möter ett barn som upplevt våld mot ett husdjur förstår att det oftast innebär ett trauma för barnet. Då djur kanske inte tillmäts den status och betydelse av oss vuxna som barnen själva ger djuren kan barnen ha svårt att få hjälp och stöd i att bearbeta det som hänt.

Att lämna en våldsam relation med husdjur

Om våldet eskalerar kan den som är våldsutsatt behöva ta sig till ett skyddat boende. Antalet skyddade boenden som tar emot djur har varit få i Sverige men ökar dock, sakta men säkert. Här är några exempel på vad som gör det svårt för den som vill lämna en våldsam relation med sitt husdjur:

1. När den våldsutsatta behöver ta sig till skyddat boende får djuret ofta inte följa med. Det gör att många väljer att stanna kvar i relationen för att skydda djuret.
2. Social isolering är en del av våldet i nära relationer. Det innebär att relationen med familj och vänner kan vara skadad och att det därför kanske inte går att lämna katten eller hunden hos vännerna i några månader.

³ <http://nationallinkcoalition.org/>.

⁴ <https://sesambandet.wordpress.com/vad-ar-sambandet/forskning-om-sambandet/svensk-forskning/>.

3. Ekonomiskt våld är också en del av våldet i relationen. Det innebär bland annat att den som är utsatt kan ha svårt att betala för en plats på djurpensionat.
4. Socialtjänsten kanske inte beviljar stöd för kostnader för djuret, vilket ofta är fallet. Det innebär att den som är utsatt inte får hjälp med att exempelvis placera hunden på ett hundpensionat.
5. Djuren behöver gömmas då de kan användas som påtryckningsmedel, gisslan, om de röjs.
6. Vem som äger djuret kan också innebära en svårighet. Eftersom djuret är egendom i lagens bemärkelse betyder det att det kan finnas utmaningar för den som är våldsutsatt att få behålla djuret om det är våldsutövaren som står som ägare för djuret.
7. Separationsvåldet är ofta det dödligaste våldet – när den våldsutsatta lämnar relationen är hotbilden mot hen som störst. Om djuret finns kvar i hemmet i det läget är risken för våld och även dödligt våld mot djuret hög.

Det behövs breda utbildningsinsatser för de många relevanta yrkesgrupper som kommer i kontakt med våldsutsatta människor och deras djur. Det sträcker sig från kronofogden och rättsväsendet över djurhälsopersonal till kuratorer, lärare och socionomer.

Ett exempel på hur man kan arbeta både med utbildning och med direkta insatser visar modellen som länsstyrelsen i Västmanland⁵ jobbar med, där utbildningsinsatser för många yrkesgrupper genomförs och länsstyrelsen har en samordnande roll. Även andra länsstyrelser arbetar med frågan som ex. i Halland.

Det behövs också utbildningsinsatser för alla former av skyddade boenden, så att vikten av tryggheten för den våldsutsattas djur tas på allvar. Utöver det behövs även stöd för tillfälliga trygga placeringar av de våldsutsattas husdjur, såsom t.ex. föreningen VOOV⁶ förmedlar eller tillhandahåller det.

Elisabeth Falkhaven (MP)

Camilla Hansén (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

⁵ <https://www.lansstyrelsen.se/vastmanland/samhalle/social-hallbarhet/mans-vald-mot-kvinnor/samband--djur-och-vald.html#:~:text=Det%20finns%20ett%20samband%20mellan%20v%C3%A5ld%20i%20n%C3%A4ra,djur%20beh%C3%B6vs%20f%C3%B6r%20att%20fler%20ska%20f%C3%A5%20hj%C3%A4lp.>

⁶ <http://voov.nu/>.